

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Атестаційний екзамен за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» освітньо-професійної програми «Облік і оподаткування» для здобувачів освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр передбачає тестову перевірку знань з комплексу дисциплін професійного спрямування:

1. Аудит.
2. Управлінський облік.
3. Аналіз господарської діяльності.
4. Фінансовий облік I.
5. Фінансовий облік II.

Метою атестаційного екзамену є перевірка якості знань, умінь і навичок, визначення стану готовності здобувачів спеціальності 071 «Облік і оподаткування», до професійної діяльності в галузі знань 07 «Управління та адміністрування» відповідно до вимог навчання за освітнім рівнем бакалавр.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Атестаційний екзамен за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» освітньо-професійної програми «Облік і оподаткування» для здобувачів освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр проводиться екзаменаційною комісією університету, до складу якої можуть включатися представники роботодавців та їх об'єднань і яка створюється наказом ректора та діє відповідно до Положення про атестацію здобувачів вищої освіти та наукових ступенів у Хмельницькому національному університеті.

Атестаційний екзамен відбувається у формі комп'ютерного тестування У середовищі Moodle. Екзаменаційний білет містить 50 тестових завдань.

Атестаційний екзамен виставляється при отриманні здобувачем з дисципліни від 3,00 до 5,00 балів. При цьому за вітчизняною шкалою ставиться відповідна оцінка, а за шкалою ECTS – оцінка, що відповідає набраній кількості балів.

Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ECTS.

Оцінка ECTS	Інституційна інтервальна шкала балів	Інституційна оцінка, критерії оцінювання	
A	4,75–5,00	5	<i>Відмінно</i> – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок
B	4,25–4,74	4	<i>Добре</i> – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками
C	3,75–4,24	4	<i>Добре</i> – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками
D	3,25–3,74	3	<i>Задовільно</i> – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією
E	3,00–3,24	3	<i>Задовільно</i> – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00–2,99	2	<i>Незадовільно</i> – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00–1,99	2	<i>Незадовільно</i> – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни

Кожен екзаменаційний білет включає 50 тестових завдань, кожне із яких оцінюється одним балом. Таблиця переведення правильних відповідей у 200-бальну шкалу, наведена нижче.

Таблиця переведення тестових балів (правильних відповідей) тесту з атестаційного екзамену за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» освітньо-професійної програми «Облік і оподаткування» для здобувачів освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр, що проводяться в Хмельницькому національному університеті до шкали 100–200

Кількість тестових балів (правильних відповідей)*	Бал за шкалою 100–200
1-4	Не складено
5	100
6	104
7	108
8	112
9	115
10	118
11	121
12	124
13	127
14	130
15	132
16	134
17	136
18	138
19	140
20	142
21	144
22	145
23	146
24	147
25	148
26	149
27	150

Кількість тестових балів (правильних відповідей)*	Бал за шкалою 100–200
28	151
29	152
30	153
31	154
32	155
33	156
34	157
35	158
36	159
37	161
38	163
39	165
40	167
41	169
42	171
43	174
44	177
45	180
46	184
47	188
48	192
49	196
50	200

* усі білети містять 50 питань з однією правильною відповіддю.

ПЕРЕЛІК ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ (НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН), НА БАЗІ ЯКИХ СКЛАДАЄТЬСЯ ІСПИТ

Аудит

Тема 1. Сутність і предмет аудиту

Виникнення і становлення аудиту, його суть і значення. Місце аудиту в системі контролю, його мета і завдання. Види аудиту. Обов'язковий та ініціативний аудит. Відмінності аудиту від інших видів контролю. Предмет і об'єкти аудиту. Інформаційне забезпечення аудиту.

Тема 2. Регулювання аудиторської діяльності та її інформаційне забезпечення

Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» та його сутність. Організація аудиту в Україні. Діяльність органів суспільного нагляду за аудиторською професією. Аудитор, його статус і атестація. Реєстр аудиторських фірм і аудиторів. Мета та основні принципи аудиту. Етичні принципи: об'єктивність, незалежність, конфіденційність, чесність, професійна поведінка. Зміст міжнародних стандартів аудиту. Характеристика Кодексу професійної етики.

Тема 3. Методи аудиту фінансової звітності та критерії її оцінювання

Метод аудиторської діяльності. Загальнонаукові методичні прийоми. Характеристика власних методичних прийомів аудиторського контролю. Вибіркові прийоми аудиту. Основні завдання організації аудиту фінансової звітності та критерії її оцінювання. Напрямки аудиту фінансової звітності. Джерела інформації для аудиту. Загальний огляд фінансової звітності. Основні етапи аудиторської перевірки. Лист замовлення на здійснення аудиту і договір на його проведення.

Тема 4. Аудиторський ризик і оцінювання системи внутрішнього контролю

Суть аудиторського ризику. Поняття властивого ризику. Поняття ризику контролю. Ризик не виявлення. Модель визначення аудиторського ризику. Помилки і шахрайство. Поняття про сутєвість та її оцінювання. Вивчення та оцінювання системи внутрішнього контролю. Комп'ютерне шахрайство: визначення та ознаки.

Тема 5. Планування аудиту

Процес проведення аудиту та його стадії. Аудиторські процедури, їх призначення та види. Робоча програма аудиторської перевірки. Планування роботи аудиторської фірми: стратегічне, поточне, оперативне. Порядок розробки плану і програми аудиторської перевірки.

Тема 6. Аудиторські докази та робочі документи аудитора

Поняття про аудиторські докази, їх класифікація та вимоги до них. Основні процедури одержання доказів: перевірка, спостереження, опитування і підтвердження, підрахунок, аналітичні процедури. Оцінка якості роботи аудитора. Необхідність документування роботи аудитора. Мета і завдання документування аудиту. Вимоги до ведення робочих документів та їх класифікація. Порядок зберігання і використання робочих документів.

Тема 7. Аудит фінансової звітності

Якісні характеристики фінансової звітності та її користувачі. Основні процедури та методика перевірки обліку і фінансової звітності. Послідовність аудиторської перевірки звітності. Аудит активів і пасивів підприємства. Методика дослідження форм фінансової звітності. Аудит облікової політики. Аналіз стану та результатів діяльності підприємства при проведенні аудиту.

Тема 8. Аудиторський звіт та інші підсумкові документи

Аудиторська звітність та її склад. Суть і структура аудиторського звіту. Види аудиторських звітів та їх характеристика. Вимоги до складання аудиторських звітів. Порядок складання та подання аудиторських звітів. Інші підсумкові за наслідками аудиту.

Тема 9. Підсумковий контроль

Контроль якості аудиторських послуг. Елементи системи контролю якості на рівні аудиторської фірми. Суб'єкти та об'єкти контролю якості. Процедури забезпечення якості та їх документальне оформлення. Зовнішні перевірки якості аудиту. Події після дати балансу.

Тема 10. Реалізація матеріалів аудиту

Рішення користувачів звітності за результатами аудиту. Контроль за виконанням прийнятих рішень. Відповідальність суб'єктів аудиторської діяльності. Інспекція із забезпечення якості та її діяльність.

Тема 11. Аудиторські послуги та їх види

Поняття аудиторських послуг. Види аудиторських послуг, їх суб'єкти і об'єкти. МСА про аудиторські послуги. Умови надання та організація аудиторських послуг. Супутні послуги аудитора: огляд фінансових звітів, погоджені процедури та підготовка інформації. Консультативні послуги аудиторських фірм.

Тема 12. Внутрішній аудит: його сутність, об'єкти і суб'єкти

Суть і завдання внутрішнього аудиту та його місце в системі внутрішнього контролю. Об'єкти внутрішнього аудиту. Суб'єкти внутрішнього аудиту. Функції внутрішнього аудитора. Формування методології внутрішнього аудиту.

Тема 13. Методичні прийоми внутрішнього аудиту

Організація внутрішнього аудиту на підприємстві. Організаційна модель внутрішнього аудиту. Методичні прийоми внутрішнього аудиту: прийоми та методи документального та фактичного контролю, економічного аналізу, методи та прийоми експертно-аудиторської діагностики. Аудит функціонування підприємства в зовнішньому середовищі.

Тема 14. Реалізація матеріалів внутрішнього аудиту

Узагальнення результатів внутрішнього аудиту та аудиторські процедури. Підсумкові документи внутрішнього аудитора, їх зміст та значення. Розробка та реалізація системи заходів внутрішнього контролю. Складові діяльності з моніторингу заходів контролю.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, Ст.112.
2. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21.12.2017 р. № 2258 – VIII. *Відомості Верховної Ради України*, 2018, № 9, Ст.50.
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV *Відомості Верховної Ради України*. 1999, № 40, Ст.365.
4. Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» Закон України від 05.10.2017 р. № 2164-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017, № 44, Ст.397.
5. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, видання 2016–2017 років (в трьох частинах). Київ : «Видавництво «Фенікс», 2018.

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК

Тема 1. Сутність та завдання управлінського обліку.

Етапи розвитку управлінського обліку. Предмет, об'єкти та методи управлінського обліку. Принципи та функції управлінського обліку. Місце управлінського обліку в сучасній обліковій системі. Організація управлінського обліку на підприємствах.

Тема 2. Склад витрат виробництва.

Класифікація витрат відповідно до П(с)БО 16 “Витрати”. Склад виробничих витрат на підприємствах України. Склад не виробничих витрат.

Тема 3. Класифікація і поведінка витрат. Поняття та необхідність обліку витрат. Класифікація витрат в управлінському обліку. Поведінка витрат та методи її вивчення.

Тема 4. Методи обліку і калькулювання витрат. Облік витрат та фактори, що впливають на його побудову. Системи та методи обліку витрат і калькулювання. Розподіл витрат. Поняття калькуляцій та їх види. Собівартість та види собівартості.

Тема 5. Облік і калькулювання за повними витратами. Вітчизняні методи обліку і калькулювання за повними витратами (попередільний, по процесний, позамовний, обліку фактичних витрат, нормативний). Зарубіжні методи обліку і калькулювання повних витрат (Метод однорідних секцій, метод стандарт-косту, метод нормативного розподілу витрат). Облік і розподіл непрямих витрат.

Тема 6. Облік і калькулювання за змінними витратами. Системи обліку і калькулювання за змінними витратами. Система директкостинг, її переваги і можливості. Етапи розвитку простого і розвинутого директ – косту. Проблеми сучасного управлінського обліку. Стратегічний управлінський облік.

Тема 7. Облік і калькулювання за нормативними витратами. Сутність і завдання

нормативного методу обліку витрат. Організація обліку нормативних витрат. Складання нормативної калькуляції собівартості продукції. Облік і аналіз відхилень від нормативів та їх вплив на прибуток.

Тема 8. Аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку. Мета і методи аналізу "витрати - обсяг - прибуток". Основні припущення аналізу "витрати - обсяг - прибуток". Визначення точки беззбитковості за 6 допомогою рівнянь. Маржинальний метод визначення точки беззбитковості. Графічні методи аналізу.

Тема 9. Аналіз релевантності інформації для прийняття управлінських рішень. Загальна характеристика управлінських рішень. Поняття релевантності інформації. Прийняття поточних управлінських рішень. Прийняття інвестиційних рішень.

Тема 10. Бюджетування і контроль. Бюджет як інструмент системи управлінського контролю. Види і форми бюджетів. Порядок складання і призначення бюджетів. Бюджетний баланс. Призначення і порядок складання гнучких бюджетів. Аналіз відхилень з використанням гнучкого бюджету.

Тема 11. Облік і контроль за центрами відповідальності. Поняття і класифікація центрів відповідальності. Оцінка діяльності центрів відповідальності. Трансфертні ціни та їх застосування. Контроль та внутрішня звітність за центрами відповідальності.

Тема 12. Взаємозв'язок управлінського та фінансового обліку. Взаємозв'язок управлінського та фінансового обліку. Відмінності управлінського та фінансового обліку.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Голов С.Ф. Управлінський облік: підручник. Київ: «Центр учбової літератури», 2018. 534.
2. Пашкевич М.С. Управлінський облік: навч. посіб. [Електронний ресурс] / М.С. Пашкевич, О.П. Дріга, А.А. Макурін; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». Дніпро: НТУ «ДП», 2018. 151
с. URL: <https://ir.nmu.org.ua/handle/123456789/153055?show=full>
3. Пилипів Н.І., Максимів Ю.В., П'ятничук І.Д. Управлінський облік: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. Івано-Франківськ, 2018. 380
с. URL: http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/9009/1/2021%20%20%D0%92%D0%B5%D1%80%D1%81%D1%82%D0%BA%D0%B0_%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%A3%D0%9E.pdf
4. Тлучкевич Н.В. Управлінський облік. Практикум: навч. посібник. Луцьк: Луцький НТУ, 2018. 216 с.
5. Управлінський облік: приклади, задачі, тести: навч. посібник / З.-М. В. Задорожний, І. Я. Омеціньська, Л. Т. Богуцька. 2-ге вид., доп. і перероб. Тернопіль: ВПЦ «Університетська думка», 2020. 211 с.
URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/41194/1/%d0%a3%d0%bf%d1%80%d0%b0%d0%b2%d0%bb%d1%96%d0%bd%d1%81%d1%8c%d0%ba%d0%b8%d0%b8%cc%86%20%d0%be%d0%b1%d0%bb%d1%96%d0%ba_%d0%bd%d0%b0%d0%b2%d1%87%d0%b0%d0%bb%d1%8c%d0%bd%d0%b8%d0%b9%20%d0%bf%d0%be%d1%81%d1%96%d0%b1%d0%bd%d0%b8%d0%ba_2020.pdf
6. Управлінський облік: навч. посібник / [Л.В. Гуцаленко, О.М. Колеснікова, І.М. Лепетан, У.О. Марчук, Л.В. Мельянюкова]. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 370 с.
URL: http://dglip.nubip.edu.ua/bitstream/123456789/8224/1/%D0%A3%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BB%D1%96%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BA_2020.pdf
7. Управлінський облік: підручник / В.С. Лень. 2-е вид., виправ. Київ: Каравела, 2019. 260 с.

АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 1. Предмет, об'єкт і завдання економічного аналізу

Аналіз господарської діяльності як галузь економічної науки. Системний підхід до вивчення економічних процесів. Роль економічного аналізу в плануванні й управлінні

господарством та підвищенні ефективності виробництва. Природа і вимоги до управлінських рішень. Процес прийняття управлінських рішень і економічний аналіз.

Предмет аналізу господарської діяльності. Об'єкти та суб'єкти аналізу господарської діяльності. Розширення кола об'єктів аналізу в умовах ринкової економіки. Основні категорії аналізу господарської діяльності. Ресурси, чинники (фактори), показники, ризики, резерви виробництва, їх класифікація. Техніко-економічні показники як база економічного аналізу.

Завдання аналізу господарської діяльності. Принципи аналітичних досліджень. Оцінка результатів господарської діяльності, окремих економічних явищ та процесів. Сприяння управлінню та контролю за діяльністю підприємства. Пошук та виявлення резервів виробництва.

Місце аналізу господарської діяльності в системі наук. Його зв'язки з політичною економією, бухгалтерським обліком, аудитом, мікроекономікою, галузевими економіками, маркетингом, організацією виробництва й управління, фінансовими дисциплінами і банківською справою, статистикою.

Основні етапи розвитку економічного аналізу в Україні.

Класифікація видів та напрямів економічного аналізу.

Тема 2. Метод і методичні прийоми економічного аналізу

Визначення методу і методики економічного аналізу. Класифікація методів і прийомів. Сутність аналітичного методу. Аналіз і синтез економічних явищ. Логічні методи в економічному аналізі.

Порівняння та його застосування в аналізі. Види порівнянь. Вимоги, які пред'являються до забезпечення порівняльності даних. Прийоми нейтралізації цінового фактора, обсягу виробництва, структури і асортименту.

Елімінування як метод розрахунку впливу факторів. Методи елімінування: метод ланцюгових підстановок, методи різниці абсолютних та відносних величин, метод перерахунку даних, метод пайової участі, пропорційний розподіл, інтегральний спосіб.

Балансові зіставлення. Застосування цього методу для перевірки, ув'язки й достовірності звітних даних. Використання балансових розрахунків для визначення величини невідомих показників і факторів. Сальдовий прийом, його можливості в аналізі.

Методи комплексної економічної оцінки.

Статистичні методи, які застосовуються в аналізі. Використання табличного методу в аналізі. Особливості побудови аналітичних таблиць. Прийоми групувань і вибірки. Динамічні ряди. Обчислення середніх і відносних величин. Графічні методи.

Економіко-математичні методи та основи фінансової математики. Лінійне й динамічне програмування, теорія масового обслуговування, сітьові графіки, транспортна задача, прості та складні відсотки. Особливості їх використання в аналізі господарської діяльності, місце та межі застосування.

Моделювання. Види моделей. Використання імітаційних моделей в економічному аналізі.

Матричні методи.

Соціологічні та інші методи, які застосовуються в економічному аналізі. Анкетний метод дослідження. Інші форми опитування суб'єктів аналізу. Проведення експерименту.

Експертні методи в економічному аналізі.

Тема 3. Інформаційне забезпечення аналізу господарської діяльності

Інформація як важливий ресурс сучасної ринкової економіки. Система інформаційного забезпечення підприємств. Гласність і конфіденційність інформації.

Характеристика і класифікація найважливіших видів інформації на підприємстві. Поділ інформації на табличну, графічну і текстову. Інші підходи до класифікаційних даних.

Перевірка достовірності джерел інформації, які використовуються в аналізі. Перевірка за зовнішніми прикметами (за формою) і за змістом.

Звітність як основне джерело інформаційного забезпечення аналізу господарської діяльності. Методи перевірки якості звіту підприємства.

Сучасні автоматизовані інформаційні системи та їх використання в економічному аналізі й управлінні.

Тема 4. Аналіз виробництва і реалізації продукції (робіт, послуг)

Значення і завдання аналізу виробництва продукції, робіт і послуг. Загальна схема і послідовність проведення аналізу. Чинники виробництва продукції. Інформаційна база аналізу. Аналіз обсягу виробництва продукції в натуральному і вартісному вираженні. Аналіз обсягу виробництва продукції в основних і допоміжних цехах. Аналіз виконання оперативного-календарного плану випуску продукції.

Аналіз динаміки обсягу виробництва продукції. Аналіз впливу екстенсивних та інтенсивних чинників на обсяг виробництва, методика їх розрахунку.

Аналіз асортименту продукції, його зміни та оновлення випуску виробів. Аналіз впливу асортиментно-структурних зрушень на показники підприємства.

Аналіз ритмічності виробництва. Аналіз обґрунтованості виробничих завдань за підрозділами виробництва. Аналіз залишків незавершеного виробництва. Причини можливих порушень виробничого ритму.

Аналіз якості продукції, робіт і послуг. Показники якості: сортність, питома вага продукції, прийнятої з першого пред'явлення тощо. Аналіз життєвого циклу товарів. Аналіз виробу на відповідність технологічним вимогам. Динаміка показників якості. Аналіз виробничого браку підприємства. Аналіз зовнішніх претензій до якості продукції. Потенційні можливості зростання обсягів виробництва продукції.

Оцінка попиту на продукцію і послуги підприємства. Аналіз портфелю замовлень, єдності ринку для обґрунтування плану випуску та реалізації продукції. Система показників і чинників, що визначають рівень попиту на продукцію і послуги. Вивчення функцій кривих попиту, його цінової еластичності для прийняття управлінських рішень.

Аналіз окремих ринків збуту продукції, діючих цін та систем розподілу товарів. Аналіз конкурентоздатності продукції, кон'юнктури ринку і ризику пропозиції нових товарів.

Тема 5. Аналіз використання трудових ресурсів

Зміст, завдання та основні напрямки аналізу кадрового потенціалу. Аналіз забезпеченості підприємства трудовими кадрами в розрізі освітньо-кваліфікаційного, вікового, статевого складу. Аналіз руху робочої сили, в тому числі, аналіз причин плинності кадрів.

Аналіз використання коштів на оплату праці.

Аналіз ефективності використання трудових ресурсів на підприємстві. Аналіз умов праці. Оцінка резервів підвищення продуктивності праці.

Тема 6. Аналіз необоротних активів підприємства

Зміст, завдання та основні напрямки аналізу довгострокових активів підприємств. Аналіз складу і структури довгострокових активів.

Аналіз забезпеченості підприємства основними засобами. Аналіз руху та технічного стану основних засобів. Аналіз виробничої потужності підприємства. Аналіз ефективності використання основних засобів (довгострокових активів).

Тема 7. Аналіз матеріальних ресурсів та ефективності їх використання

Зміст, завдання та основні напрямки аналізу використання матеріальних ресурсів.

Аналіз забезпеченості виробництва продукції матеріальними ресурсами. Аналіз загальної та питомої матеріаломісткості.

Аналіз забезпеченості підприємства окремими видами матеріальних ресурсів. Аналіз ефективності використання матеріальних ресурсів.

Тема 8. Аналіз витрат

Завдання та інформаційне забезпечення аналізу витрат виробництва продукції. Система показників витрат. Загальна схема формування витрат на виробництво продукції.

Аналіз витрат на виробництво продукції за елементами витрат. Порівняльний аналіз структури витрат за заводським кошторисом і фактичним випуском продукції. Аналіз причин виявлених змін.

Аналіз загальних показників собівартості виробленої продукції. Аналіз виробничих витрат на 1 грн. продукції за цінами продажу. Аналіз чинників зміни витрат на 1 грн. продукції. Аналіз собівартості окремих виробів.

Аналіз собівартості товарної продукції за статтями калькуляції. Особливості аналізу собівартості за статтями: матеріали, покупні напівфабрикати і заробітна плата виробничих робітників. Аналіз загальновиробничих витрат в цілому на підприємстві і його підрозділах.

Аналіз витрат, не включених у собівартість продукції підприємства: адміністративних витрат і витрат на збут продукції.

Оперативний аналіз собівартості продукції. Щоденний контроль собівартості продукції шляхом аналізу відхилень від поточних норм. Оперативний аналіз витрат від браку продукції. Виявлення потенційних можливостей зниження собівартості виробленої продукції та підрахунок резервів.

Тема 9. Аналіз фінансового стану підприємства

Роль, завдання та основні напрями аналізу фінансового стану підприємства. Інформаційне забезпечення аналізу фінансового стану підприємства. Характеристика бухгалтерського балансу як основного джерела інформації для оцінки фінансового стану підприємства: зміст, оцінка й аналітичне значення статей балансу.

Зовнішній і внутрішній аналіз фінансового стану підприємства.

Експрес-аналіз балансу підприємства.

Оцінка майна підприємства та джерел його утворення. Аналіз змін у складі і структурі оборотних та необоротних активів підприємства. Аналіз зміни величини та структури власного та залученого капіталу. З'ясування причин змін у структурі активів, їх впливу на платоспроможність і фінансову стійкість підприємства. Аналіз ліквідності майна і фінансової стабільності. Розрахунок коефіцієнтів ліквідності та інших допоміжних фінансових показників.

Аналіз дебіторської і кредиторської заборгованості за обсягами, складом, структурою і термінами виникнення.

Аналіз величини та руху капіталу підприємства.

Аналіз кредитоспроможності підприємства. Аналіз рівня самофінансування і валютної самоокупності. Аналіз стану залученого капіталу.

Аналіз руху грошових потоків. Оперативний аналіз виконання платіжного календаря.

Аналіз оборотності оборотних активів і причин її змін. Вплив змін їх оборотності на ефективність діяльності підприємства.

Рейтингова оцінка підприємства за показниками прибутковості, ефективності управління, ділової активності, ліквідності і ринкової стабільності. Діагностика можливого банкрутства. Розробка заходів щодо стабілізації фінансового стану підприємства та використання фінансових резервів.

Тема 10. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства

Суть, завдання та основні напрями аналізу фінансових результатів діяльності підприємства. Інформаційне забезпечення аналізу фінансових результатів діяльності підприємства. Місце прибутку в системі вартісних узагальнюючих показників та стимулюванні економічної ефективності роботи підприємства. Структурно-логічна схема формування фінансових результатів підприємства.

Аналіз фінансових результатів від операційної діяльності підприємства. Аналіз прибутку від реалізації продукції (виконання робіт, надання послуг). Визначення величини впливу на зміну прибутку від реалізації продукції (виконання робіт, надання послуг) зміни обсягу реалізованої продукції, її ціни, структури і асортименту та собівартості реалізованої продукції. Пошук та оцінка резервів збільшення прибутку від реалізації продукції (виконання робіт, надання послуг).

Аналіз фінансових результатів від інвестиційної та фінансової діяльності підприємства. Аналіз розподілу прибутків.

Аналіз відносних показників прибутковості підприємства. Система показників рентабельності підприємства. Факторний аналіз рентабельності капіталу. Факторний аналіз рентабельності реалізації продукції. Факторний аналіз рентабельності окремих видів продукції. Підрахунок резервів зростання прибутку та рентабельності.

Тема 10. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства

Суть, завдання та основні напрями аналізу фінансових результатів діяльності підприємства. Інформаційне забезпечення аналізу фінансових результатів діяльності підприємства. Місце прибутку в системі вартісних узагальнюючих показників та стимулюванні економічної ефективності роботи підприємства. Структурно-логічна схема формування фінансових результатів підприємства.

Аналіз фінансових результатів від операційної діяльності підприємства. Аналіз прибутку від реалізації продукції (виконання робіт, надання послуг). Визначення величини впливу на зміну прибутку від реалізації продукції (виконання робіт, надання послуг) зміни обсягу реалізованої продукції, її ціни, структури і асортименту та собівартості реалізованої продукції. Пошук та оцінка резервів збільшення прибутку від реалізації продукції (виконання робіт, надання послуг). Аналіз фінансових результатів від інвестиційної та фінансової діяльності підприємства. Аналіз розподілу прибутків.

Аналіз відносних показників прибутковості підприємства. Система показників рентабельності підприємства. Факторний аналіз рентабельності капіталу. Факторний аналіз рентабельності реалізації продукції. Факторний аналіз рентабельності окремих видів продукції. Підрахунок резервів зростання прибутку та рентабельності.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Адлер О.О., Лесько О.Й. Аналіз господарської діяльності : навч. посіб. Вінниця : ВНТУ, 2019. 114 с.
2. Адлер О.О., Руда Л.П., Мацкевічус С.С. Аналіз господарської діяльності. Самостійна робота студента: навч. посіб. Вінниця : ВНТУ, 2019. 91 с.
3. Грицаєнко Г. І., Грицаєнко М. І. Аналіз господарської діяльності: навчальний посібник. Мелітополь: Люкс, 2021. 260 с.
4. Аналіз господарської діяльності: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. – Житомир: ЖДТУ, 2016.
http://learn.ztu.edu.ua/pluginfile.php/17806/mod_resource/content/1/AGD_metod_sam_ost_OEM.pdf
5. Кіндрацька Г.І., Загородній А.Г., Кулиняк Ю.І. Аналіз господарської діяльності : підручник ; Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2019. 318 с.
6. Кіндрацька Г.І., Загородній А.Г., Кулиняк Ю.І. Аналіз господарської діяльності : навч. посіб. Львів : ЗУКЦ, 2017. 309 с.
7. Кіндрацька Г.І., Загородній А.Г., Кулиняк Ю.І. Аналіз господарської діяльності : практикум. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2018. 155 с.

ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК І

Тема 1. Основи побудови фінансового обліку

Сутність та значення фінансового обліку. Правове регулювання фінансового обліку. Організація фінансового обліку на підприємстві. Основні принципи бухгалтерського обліку. Призначення фінансової звітності і загальні вимоги до її складання. Облікова політика підприємства. Порядок складання наказу про облікову політику підприємства. Організація фінансового обліку на підприємстві. Форми ведення фінансового обліку на підприємстві.

Тема 2. Облік грошових коштів

Характеристика нормативної бази готівкового і безготівкового обігу. Визначення грошових коштів. Організація готівкових розрахунків. Порядок ведення касових операцій. Визначення ліміту залишку готівки в касі. Форми первинного обліку касових операцій. Порядок ведення

касової книги. Характеристика рахунку 30 «Готівка». Розрахунки з підзвітними особами. Відображення касових операцій на рахунках бухгалтерського обліку. Визначення безготівкових розрахунків. Порядок відкриття рахунків в банках. Характеристика рахунку 31 «Рахунки в банках». Документування господарських операцій на рахунках в банках. Відображення операцій на рахунках бухгалтерського обліку. Визначення грошових документів та грошових коштів в дорозі. Характеристика рахунку 33 «Інші кошти». Відображення операцій з грошовими документами та коштами в дорозі на рахунках бухгалтерського обліку. Облікові реєстри для узагальнення інформації про наявність та рух грошових коштів і грошових документів. Відображення операцій в Журналі 1 за кредитом рахунків 30, 31, 33 та у відомостях за дебетом цих рахунків.

Тема 3. Облік фінансових інвестицій

Визначення короткострокових фінансових інвестицій згідно з П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції». Визначення поточних фінансових інвестицій. Порядок визначення собівартості фінансових інвестицій у випадку придбання та обміну. Порядок реалізації фінансових інвестицій. Характеристика рахунку 35 «Поточні фінансові інвестиції». Відображення операцій з поточними фінансовими інвестиціями на рахунках бухгалтерського обліку. Переоцінка поточних фінансових інвестицій. Визначення довгострокових фінансових інвестицій згідно з П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції». Класифікація довгострокових фінансових інвестицій. Методи оцінки та обліку довгострокових фінансових інвестицій. Облік фінансових інвестицій, що надають право власності. Відображення довгострокових фінансових інвестицій за справедливою вартістю. Відображення довгострокових фінансових інвестицій за методом участі в капіталі. Облік фінансових інвестицій до їх погашення. Розрахунок амортизації премії та балансової вартості облігацій. Характеристика рахунку 14 «Довгострокові фінансові інвестиції». Відображення операцій з довгостроковими фінансовими інвестиціями на рахунках бухгалтерського обліку. Розкриття інформації про фінансові інвестиції у фінансовій звітності.

Тема 4. Облік дебіторської заборгованості

Визначення дебіторської заборгованості згідно П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість». Види дебіторської заборгованості. Сутність дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги. Визначення сумнівного боргу. Поняття чистої реалізаційної вартості дебіторської заборгованості. Методи нарахування резерву сумнівних боргів. Визначення коефіцієнту сумнівності. Безнадійна дебіторська заборгованість. Характеристика рахунку 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками». Відображення дебіторської заборгованості на рахунках бухгалтерського обліку. Сутність та види векселів отриманих. Дисконтування векселів. Облік векселів отриманих на рахунках бухгалтерського обліку. Інша дебіторська заборгованість. Синтетичний та аналітичний облік іншої дебіторської заборгованості. Відображення дебіторської заборгованості в облікових реєстрах та фінансовій звітності.

Тема 5. Облік виробничих запасів

Методологічні принципи формування в бухгалтерському обліку інформації про запаси. Визначення та визнання запасів згідно з П(С)БО 9 «Запаси». Класифікація виробничих запасів. Методи оцінки запасів при надходженні: первісна вартість, справедлива вартість та чиста вартість реалізації запасів. Методи оцінки вибуття запасів: метод ідентифікованої собівартості; метод середньозваженої собівартості; метод FIFO; метод нормативних витрат; метод оцінки за ціною продаж. Особливості застосування, переваги та недоліки методів. Документування господарських операцій з надходження запасів на склад; наявності запасів на складі; вибуття запасів. Форми первинних документів та реєстрів аналітичного обліку запасів. Номенклатура та номенклатурний номер запасів. Синтетичний облік надходження та використання виробничих запасів. Характеристика рахунку 20 «Виробничі запаси». Зміст та призначення субрахунків рахунку 20. Відображення руху виробничих запасів на рахунках бухгалтерського обліку. Особливості обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів (МШП). Критерії віднесення активів до складу МШП. Склад МШП. Документування операцій, що відображують рух МШП. Характеристика рахунку 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети». Синтетичний та аналітичний облік наявності та руху МШП. Інвентаризація виробничих запасів та відображення

в обліку її результатів. Відображення виробничих запасів і МШП в облікових регістрах та фінансовій звітності. Розкриття інформації про фінансові інструменти у примітках до фінансової звітності.

Тема 6. Облік основних засобів

Методологічні засади формування інформації про основні засоби. Визначення та визнання основних засобів згідно з П(С)БО 7 «Основні засоби». Інвентарний об'єкт як одиниця обліку основних засобів. Методи оцінки основних засобів: чистої балансової вартості; вартості, що амортизується; ліквідаційної вартості; справедливої вартості; первісної та переоціненої вартості. Документування господарських операцій з надходження, внутрішнього руху та вибуття основних засобів. Характеристика та призначення рахунків 10 «Основні засоби», 15 «Капітальні інвестиції». Облік надходження, наступних витрат та вибуття основних засобів. Поняття амортизації та зносу згідно з П(С)БО 7. Характеристика методів амортизації, особливості застосування, переваги та недоліки методів. Облік амортизації на рахунку 13 «Знос необоротних активів». Облік переоцінки основних засобів. Методи розрахунку індексу переоцінки. Відображення на рахунках бухгалтерського обліку першої дооцінки та уцінки. Особливості бухгалтерського обліку уцінки після дооцінки та дооцінки після уцінки. Особливості обліку витрат на ремонт основних засобів. Відображення основних засобів в облікових регістрах та фінансовій звітності.

Тема 7. Облік інших необоротних матеріальних активів

Визначення та визнання інших необоротних матеріальних активів. Документування інших необоротних матеріальних активів. Характеристика та призначення рахунків 11 «Інші необоротні матеріальні активи» та 18 «Інші необоротні активи». Синтетичний та аналітичний облік наявності та руху необоротних матеріальних активів. Особливості нарахування амортизації інших необоротних матеріальних активів. Відображення інших необоротних матеріальних активів у облікових регістрах та фінансовій звітності.

Тема 8. Облік нематеріальних активів

Визначення та визнання нематеріальних активів згідно П(С)БО 8 «Нематеріальні активи». Види та характеристика нематеріальних активів. Оцінка нематеріальних активів. Індикація вартості нематеріальних активів. Документальне оформлення надходження, переміщення та вибуття нематеріальних активів. Характеристика та призначення рахунку 12 «Нематеріальні активи». Синтетичний і аналітичний облік нематеріальних активів. Облік зносу (амортизації) нематеріальних активів. Відображення нематеріальних активів у облікових регістрах та фінансовій звітності.

Тема 9. Облік витрат виробництва та випуску готової продукції

Склад витрат виробництва згідно з П(С)БО 16 «Витрати». Характеристика та склад прямих матеріальних витрат; прямих витрат на оплату праці; інших прямих витрат; загальновиробничих витрат. Розподіл загальновиробничих витрат на постійні і змінні. Поняття нормальної виробничої потужності. Методика розподілу загальновиробничих витрат згідно П(С)БО 16 «Витрати». Облік прямих виробничих витрат. Характеристика рахунку 23 «Виробництво». Основні бухгалтерські проведення з обліку витрат виробництва. Сутність незавершеного виробництва. Розподіл витрат між готовою продукцією і незавершеним виробництвом. Відображення витрат виробництва в регістрах синтетичного обліку. Призначення Журналу 5 та Журналу 5А для обліку витрат. Облік випуску готової продукції, що надходить на склад готової продукції. Документування господарських операцій, пов'язаних з рухом готової продукції. Бухгалтерське відображення операцій з руху готової продукції. Оцінка та переоцінка готової продукції. Відображення витрат виробництва та готової продукції у фінансовій звітності.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Іщенко Я. П., Подолянчук О. А., Коваль Н. І. Фінансовий облік 1: підручник. Вінниця: Видавництво ФОП Кушнір Ю. В. 2020. 496 с.
2. Крупка Я. Д. Фінансовий облік : підручник; 3-тє вид., доп. та перероб. / Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, П. Н. Денчук [та ін.]. Тернопіль: ЗУНУ, 2023. 488 с.

3. Лень В. С., Гливенко В. В. Бухгалтерський облік в Україні: основи та практика. К.: Центр учбової літератури, 2022. 608 с.
4. Фінансовий облік : навчальний посібник / В. М. Краєвський, О. П. Колісник, Н. В. Гуріна та ін. – Ірпінь : Державний податковий університет, 2022. – 616 с.
5. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
6. Національні стандарти (положення) бухгалтерського обліку
7. Податковий кодекс України. - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
8. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 30.11. 1999 р. №291 (зі змінами та доповненнями). - <http://zakon1.rada.gov.ua/go/z0893-99>.

ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК II

Тема 1. Облік власного капіталу підприємства та цільового фінансування

Власний капітал підприємства та його складові частини. Облік статутного капіталу та його змін. Облік неоплаченого капіталу. Облік пайового капіталу. Облік додаткового капіталу. Облік резервного капіталу. Облік вилученого капіталу. Облік нерозподілених прибутків (непокритих збитків). Облік цільового фінансування та цільових надходжень.

Тема 2. Облік доходів і фінансових результатів діяльності підприємства

Класифікація та визнання доходів. Класифікація та визнання витрат. Визначення та облік фінансових результатів. Облік доходів, витрат та результатів операційної діяльності. Облік доходів, витрат та результатів фінансових операцій. Облік доходів, витрат та результатів іншої звичайної діяльності

Тема 3. Облік зобов'язань за розрахунками з постачальниками, інших поточних та короткострокових зобов'язань за розрахунками з банками та іншими позиками

Облік розрахунків з постачальниками та підрядниками, іншими кредиторами. Облік розрахунків з учасниками. Визнання, оцінка та класифікація зобов'язань. Облік поточних зобов'язань.

Тема 4. Облік довгострокових зобов'язань та забезпечень

Облік довгострокових зобов'язань. Облік забезпечення майбутніх витрат і платежів

Тема 5. Облік праці та її оплати Системи та форми оплати праці в Україні.

Кадрова документація на підприємстві. Облік використання робочого часу на підприємстві. Облік виробітку. Фонд оплати праці та його складові. Облік розрахунків по оплаті праці. Облік інших виплат і платежів на підприємстві. Облік відпусток. Облік розрахунків підприємства з бюджетом, бюджетними та позабюджетними цільовими фондами

Тема 6. Облік розрахунків з бюджетом по податках і платежах.

Система оподаткування в Україні, її характеристика. Класифікація податків і зборів. Облік розрахунків підприємства по податках і платежах. Податок з прибутку підприємств. Податок на додану вартість. Акцизний збір. Місцеві податки і збори. Спрощена система оподаткування, обліку і звітності суб'єктів малого підприємництва.

Тема 7. Облік операцій і цінностей не належних підприємству

Економічний зміст позабалансових рахунків та їх призначення. Облік орендованих необоротних активів. Облік активів, що знаходяться на відповідальному зберіганні. Облік контрактних зобов'язань. Облік непередбачених активів і зобов'язань. Облік гарантій та забезпечень отриманих. Облік списаних активів. Облік бланків суворої звітності. Облік амортизаційних відрахувань.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Іщенко Я. П., Подолянчук О. А., Коваль Н. І. Фінансовий облік 1: підручник. Вінниця: Видавництво ФОП Кушнір Ю. В. 2020. 496 с.
2. Крупка Я. Д. Фінансовий облік : підручник; 3-тє вид., доп. та перероб. / Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, П. Н. Денчук [та ін.]. Тернопіль: ЗУНУ, 2023. 488 с.
3. Лень В. С., Гливенко В. В. Бухгалтерський облік в Україні: основи та практика. К.: Центр учбової літератури, 2022. 608 с.
4. Фінансовий облік : навчальний посібник / В. М. Краєвський, О. П. Колісник, Н. В. Гуріна та ін. – Ірпінь : Державний податковий університет, 2022. – 616 с.
5. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
6. Національні стандарти (положення) бухгалтерського обліку
7. Податковий кодекс України. - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
8. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 30.11. 1999 р. №291 (зі змінами та доповненнями). - <http://zakon1.rada.gov.ua/go/z0893-99>.

Тестові завдання за освітніми компонентами (навчальними дисциплінами), на базі яких складається атестаційний екзамен – <https://msn.khmn.edu.ua/course/index.php?categoryid=387>.